

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	15.03.2019
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 13.03.2019, 9

Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seadus

Vastu võetud 20.12.2007

[RT I 2008, 3, 24](#)

jõustumine 17.02.2008

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 1	01.01.2012
19.12.2013	RT I, 14.01.2014, 2	01.02.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
31.05.2017	RT I, 16.06.2017, 1	01.07.2017
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab kultuuriväärtuse väljaveo loa menetlemise, asjale ekspertiisi tegemise ja asja või kultuuriväärtuse ekspertiisi suunamise, tolliformaalsused kultuuriväärtuste ekspordil ja vastutuse käesoleva seaduse rikkumise eest ning riikliku järelevalve teostamise korralduse.

(2) Käesolevas seaduses reguleerimata küsimustes juhindutakse tollialastest õigusaktidest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1–101) (edaspidi *tolliseadustik*), tähenduses.

[[RT I, 16.06.2017, 1](#)- jõust. 01.07.2017]

(3) Käesolevat seadust ei kohaldata:

1) kultuuriväärtuse taasväljaveole ja transiidile;

[[RT I, 16.06.2017, 1](#)- jõust. 01.07.2017]

2) [kehtetu -[RT I, 21.03.2011, 1](#)- jõust. 01.01.2012]

3) kultuuriväärtuseks olevale teosele, mida viib Eestist välja või ekspordib selle autor.

(3¹) Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid „reeksport” ja „transiit” tolliseadustiku tähenduses. Taasväljavedu käesoleva seaduse tähenduses on reeksport ja eelnevalt Eesti territooriumile toimetatud kultuuriväärtuse väljavedu teise Euroopa Liidu liikmesriiki. [RT I, 16.06.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(4) Käesolevas seaduses sätestatud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Kultuuriväärtus

(1) Käesoleva seaduse mõistes on kultuuriväärtused järgmised ajaloolise, arheoloogilise, etnograafilise, kunstilise, teadusliku või muu kultuurilise väärtusega asjad:

- 1) Eestis asuvad hooned või nende osad ning arhitektuuridetailid ja manused, mis on vanemad kui 75 aastat;
- 2) arheoloogilised leiud, mündiaarded ja nende osad, mis pärinevad ajast enne 1721. aastat;
- 3) Eesti kultuuriruumiga seotud sakraalkunsti teosed või sakraalesemad, mis on valmistatud enne 1945. aastat, ja sakraaltrükised, mis on vanemad kui 100 aastat;
- 4) Eestis enne 1945. aastat valmistatud väärismetalli sisaldavad ehted ja unikaalesemad, välja arvatud sellised esemed, mille laadist on võimalik tuletada, et need on isiklikuks või perekondlikuks kasutamiseks;
- 5) Eesti sportlaste poolt enne 1945. aastat võidetud spordivõistluste autasud (auhinnad, medalid, diplomid) ning Eesti sportlaste poolt võidetud rahvusvaheliste tiitlivõistluste, olümpiamängude, maailma- ja Euroopa meistrivõistluste autasud (auhinnad, medalid, diplomid);
- 6) Eesti etnograafilised esemed, sealhulgas rahvarõivad ja nende juurde kuuluvad ehted, mis pärinevad ajast enne 1945. aastat;
- 7) eesti kunstnike enne 1945. aastat piiratud koguses valmistatud või unikaalsed tarbekunsti teosed;
- 8) eesti kunstnike enne 1945. aastat valmistatud kujutava kunsti teosed;
- 9) Eesti filateelia ja fotograafia (sealhulgas negatiivid) kollektsoonid või nende osad, samuti alla 200 000 tiraaziga üksikmargid, mis on vanemad kui 60 aastat;
- 10) Eestis ilmunud ja Eesti kultuuriruumiga seotud trükised, mis on ilmunud enne 1850. aastat, samuti Eesti kultuuriruumiga seotud käsikirjad, kirjavahetused, päevikud ja muu kultuurilooliselt oluline ainueksemplariline materjal sõltumata selle vanusest;
- 11) Eesti kultuurilooga seotud filmid, helisalvestised või muu tehniliselt salvestatud materjal originaalkandjatel, mis on vanemad kui 50 aastat;
- 12) Eestis enne 1950. aastat valmistatud muusikainstrumentid;
- 13) Eestis enne 1945. aastat valmistatud mööbel ja Eestis eritellimusel valmistatud unikaalmööbel, mis on vanem kui 50 aastat;
- 14) külmrelvad ning tulirelvad ja nende olulised osad, mis on valmistatud enne 1945. aastat;
- 15) mootorsõidukid ja auto kered, samuti militaar tehnika, mis on vanemad kui 50 aastat, välja arvatud sellised, mis on toodud Eestisse pärast 1991. aasta 20. augustit;
- 16) Eestis ehitatud veesõidukid ja nende osad, nende last ning muu sisu, mis pärinevad ajast enne 1945. aastat, samuti Eesti Vabariigi jurisdiktsioonialustelt aladelt leitud veesõidukid ja nende osad, nende last ning muu sisu, mis pärinevad ajast enne 1945. aastat.

(2) Kultuuriväärtus käesoleva seaduse tähenduses on ka muinsuskaitse seaduse alusel kultuurimälestiseks tunnistatud asi (edaspidi *mälestis*) või ajutise kaitse alla võetud asi olenemata sellest, kas see asi on nimetatud käesoleva paragrahvi lõikes 1.

(3) Kultuuriväärtuste nomenklatuuri kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 3. Kultuuriväärtuse väljavedu ja eksport

(1) Kultuuriväärtuse väljavedu käesoleva seaduse tähenduses on kultuuriväärtuse Eestist väljaviimine teise Euroopa Liidu liikmesriiki.

(2) Kultuuriväärtuse eksport käesoleva seaduse tähenduses on kultuuriväärtuse Eestist väljaviimine väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvasse riiki. [RT I, 16.06.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(3) Lisaks käesolevas seaduses sätestatud nõuetele järgitakse kultuuriväärtuse eksportimisel nõudeid, mis on sätestatud nõukogu määruses (EMÜ) nr 3911/92 kultuuriväärtuste ekspordi kohta (EÜT L 395, 31.12.1992, lk 1–5) (edaspidi *ühenduse määrus*), komisjoni määruses (EMÜ) nr 752/93, millega kehtestatakse rakendussätted ühenduse määrusele (EÜT L 77, 31.03.1993, lk 422–424), ja teistes ühenduse määruse rakendusaktides.

(4) Kui Eestist soovitakse eksportida kultuuriväärtust, mis vastab nii käesoleva seaduse §-s 2 sätestatud tingimustele kui ka ühenduse määruses esitatud tingimustele, taotletakse ühenduse määruse alusel väljastatavat luba.

§ 4. Väljaveoluba

(1) Isik võib kultuuriväärtuse Eestist välja viia või eksportida Muinsuskaitseameti väljastatud asjakohase loa alusel (edaspidi *väljaveoluba*), mille ta kultuuriväärtuse ekspordi korral esitab tolliametnikule. Tolliametnik võib riski hindamisele tuginedes küsida väljaveoluba ka väljaveo korral.

(2) Väljaveoluba on alaline või ajutine. Ajutise väljaveo või ekspordi korral on isikul kohustus kultuuriväärtus Eestisse tagasi tuua. Kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti, mõistetakse väljaveoloa all nii alalist kui ka ajutist väljaveoluba.

(3) Mälestise või ajutise kaitse alla võetud asja võib Eestist välja viia või ekspordida üksnes ajutiselt.

(4) Väljaveoluba on ühekordne luba, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 11 nimetatud juhul.

(5) Kultuuriväärtuse väljaveoloa vormi kinnitab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 5. Kultuuriväärtuse sissevedu ja taasväljavedu

(1) Kultuuriväärtuse sisseveo korral luba ei nõuta.

(2) Kultuuriväärtuse taasväljaveo korral ei pea kultuuriväärtuse väljavedajal olema väljaveoluba, kui isik tõendab tolliametnikule, et on kultuuriväärtuse Eestisse välisriigist ajutiselt sisse toonud.

2. peatükk

VÄLJAVEOLOA MENETLEMINE NING EKSPERTIISI JA ANDMETE KOGUMINE

§ 6. Väljaveoloa taotlemine

(1) Väljaveoloa taotlemisel esitatakse Muinsuskaitseametile järgmised dokumendid:

- 1) avaldus;
- 2) väljaveetavate või eksporditavate kultuuriväärtuste nimekiri;
- 3) Muinsuskaitseameti nõudmisel kultuuriväärtuse fotod ning dokumendid, mis tõendavad isiku õigust kultuuriväärtust vallata ja Eestist välja viia või ekspordida.

(2) Väljaveoloa taotluse läbivaatamise ja väljaveoloa andmise või sellest keeldumise eest käesoleva seaduse § 16 lõikes 4 ja § 17 lõikes 3 sätestatud juhul tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi. Käesoleva seaduse §-s 12 sätestatud teatise väljastamisel riigilõivu ei tasuta.

§ 7. Ekspertiis

(1) Muinsuskaitseamet teeb ekspertiisi asjale, mille kohta taotletakse väljaveoluba.

(2) Ekspertiisi eesmärk on välja selgitada, kas asi on kultuuriväärtus käesoleva seaduse tähenduses. Ekspertiisi ei tehta muuseumikogusse kuulvale museaalile, mälestisele või ajutise kaitse alla võetud asjale.

(3) Ekspertiisi kohta koostatakse kirjalik ekspertiisiakt.

(4) Ekspertiis tehakse asja asukohas, kui seda ei ole võimalik teha Muinsuskaitseametis.

(5) Ekspertiisi tegemisse võib Muinsuskaitseamet kaasata eksperte või moodustada selleks ekspertide komisjoni, kuhu kuuluvad ajaloo-, arheoloogia-, etnoloogia-, arhitektuuri- ja restaureerimisspetsialistid ning kunsti- ja teadusajaloo ja teised spetsialistid.

(6) Ekspertiis tehakse väljaveoloa taotleja juuresolekuta. Väljaveoloa taotleja võib kaasata ekspertiisi käigus tekkinud küsimuste lahendamisse.

§ 8. Väljaveoloa andmine või sellest keeldumine

(1) Ekspertiisiakti või käesoleva seaduse §-s 6 loetletud dokumentide alusel teeb Muinsuskaitseamet 15 tööpäeva jooksul käesoleva seaduse §-s 6 nimetatud dokumentide saamise päevast arvates kirjaliku otsuse väljaveoloa andmise või sellest keeldumise kohta. Muinsuskaitseamet võib otsuse tegemise tähtaega mõjuvatel põhjustel pikendada, teavitades sellest väljaveoloa taotlejat.

(2) Muinsuskaitseamet võib keelduda väljaveoloa andmisest järgmistel alustel:

- 1) kultuuriväärtus on haruldane või sellel on reaalne võimalus muutuda haruldaseks;
- 2) kultuuriväärtus on osa kogumist, kollektioonist või mälestisest ning osa lahutamine tervikust võib tervikut kahjustada või rikkuda;
- 3) kultuuriväärtus on seotud Eesti ajaloo olulise protsessi, sündmuse või isikuga;
- 4) esineb muu eriline põhjus;
- 5) tasumata on riigilõivu.

(3) Muinsuskaitseamet annab väljaveoloa, arvestamata käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–4 sätestatud keeldumise aluseid, kui:

- 1) kultuuriväärtust soovitakse Eestist ajutiselt välja viia selle konserveerimiseks, restaureerimiseks, remontimiseks, uurimiseks või eksponeerimiseks mitte kauemaks kui üheks aastaks, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 11 sätestatud juhul;
- 2) kultuuriväärtus kuulub välisriiki alaliselt elama asuva isiku kodusse majapidamisse kuuluvate asjade hulka;
- 3) välisriigis elav isik pärib väljaveetava kultuuriväärtuse või see kuulub talle ühisvara jagamise tulemusena.

(4) Väljaveoluba väljastatakse kolmes eksemplaris, millest üks jääb Muinsuskaitseametile ja kaks väljastatakse väljaveoloe taotlejale.

§ 9. Väljaveoloa kehtivus ja kehtivusaja pikendamine

(1) Väljaveoluba kehtib kuni üks aasta loa väljastamise päevast arvates, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 11 nimetatud juhul.

(2) Väljaveoloa kehtivusaja pikendamiseks esitatakse Muinsuskaitseametile kirjalik avaldus vähemalt 15 tööpäeva enne loa kehtivusaja lõppu. Muinsuskaitseamet kohaldab väljaveoloa kehtivusaja pikendamisele või pikendamisest keeldumisele käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud nõudeid.

§ 10. Vaidlustamine

Väljaveoloa andmisest või väljaveoloa kehtivusaja pikendamisest keeldumise otsuse peale on isikul õigus esitada kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

§ 11. Väljaveoloa andmine kuni viieks aastaks

(1) Muinsuskaitseamet võib anda ajutise väljaveoloa kuni viieks aastaks:

- 1) muuseumile muuseumikogusse ja muule asutusele nende alalise kollektiooni kuuluva kultuuriväärtuse puhul, mida soovitakse korduvalt Eestist välja viia või ekspordida selle eksponeerimiseks teises riigis;
- 2) kultuuriväärtust kasutavale või eksponeerivale isikule või asutusele kultuuriväärtuse puhul, mida soovitakse korduvalt Eestist välja viia või ekspordida selle kasutamiseks või eksponeerimiseks teises riigis.

(2) Muinsuskaitseamet võib anda ajutise väljaveoloa kuni viieks aastaks juhul, kui ta on veendunud, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asutus või isik suudab täielikult tagada, et kultuuriväärtus tuuakse Eestisse tagasi heas seisukorras.

§ 12. Teatise väljastamine

(1) Kui isik on esitanud Muinsuskaitseametile väljaveoloa taotluse ja ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et asi ei ole kultuuriväärtus käesoleva seaduse tähenduses, võib Muinsuskaitseamet väljastada väljaveoloa taotlejale asja väljaveo või ekspordi lihtsustamiseks asjakohase teatise.

(2) Teatis väljastatakse kahes eksemplaris, millest üks antakse väljaveoloa taotlejale ja teine jääb Muinsuskaitseametile. Teatis kinnitatakse Muinsuskaitseameti pitsseriga. Mõlemale teatise eksemplarile lisatakse vajaduse korral asja foto.

§ 13. Andmete kogumine

(1) Muinsuskaitseamet peab arvestust väljaantud väljaveolubade, väljaveoloa saajate ning väljaveoloa alusel Eestist väljaviidud või eksporditud kultuuriväärtuste kohta.

(2) [Kehtetu -RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 14. Teavitamiskohustus ja kultuuriväärtuse ülevaatamise võimaldamine

(1) Kultuuriväärtuse ajutise väljaveo või ekspordi korral teavitab väljaveoloa taotleja kultuuriväärtuse tagasitoomisest Muinsuskaitseametit kümne tööpäeva jooksul arvates kultuuriväärtuse Eesti territooriumile sissetoomisest.

(2) Kultuuriväärtuse omanik või valdaja on kohustatud võimaldama Muinsuskaitseametil kultuuriväärtus üle vaadata kas Muinsuskaitseametis või kultuuriväärtuse asukohas.

3. peatükk

TOLLIFORMAALSUSED KULTUURIVÄÄRTUSE EKSPORDIL NING KULTUURIVÄÄRTUSE SUUNAMINE EKSPERTIISI VÄLJAVEO VÕI EKSPORDI KORRAL

§ 15. Kultuuriväärtuse ekspordi kord

(1) Kultuuriväärtust võib ekspordida rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunkti kaudu, kus toll on alaliselt kohal.

(2) Kultuuriväärtuse ekspordimisel esitab deklarant eksporditolliasutuses tollile väljaveoloa kahes eksemplaris, mille tolliametnik märgistab tolliformaalsuste teostamise käigus. Väljaveoloa üks eksemplar säilitatakse tollideklaratsiooni lisadokumendina ning teine eksemplar tagastatakse selle esitajale. Reisija võib teostada tolliformaalsused eksporditolliasutuses või selles piiritolliasutuses, mille kaudu ta kultuuriväärtuse välja viib.

(3) [Kehtetu -RT I, 14.01.2014, 2- jõust. 01.02.2014]

§ 16. Kultuuriväärtuse suunamine täiendavasse ekspertiisi

(1) Kultuuriväärtus peab vastama saatedokumentidele ja väljaveoloale ning olema nende alusel täpselt identifitseeritav.

(2) Kui tollil tekib kahtlus kultuuriväärtuse saatedokumentides või väljaveoloal märgitud andmete vastavuses kultuuriväärtusele, on tollil õigus see kultuuriväärtus kinni pidada ning suunata täiendavalt Muinsuskaitseameti ekspertiisi.

(3) Muinsuskaitseamet teeb käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud täiendava ekspertiisi viie tööpäeva jooksul arvates kultuuriväärtuse ekspertiisi suunamisest. Muinsuskaitseamet võib ekspertiisi tegemise tähtaega mõjuvatel põhjustel pikendada.

(4) Kui ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et saatedokumentides või väljaveoloal märgitud andmed ei vasta tolliläbivaatuseks esitatud kultuuriväärtusele, väljastatakse isikule väljaveoluba või keeldutakse sellest käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud alustel.

§ 17. Asja suunamine ekspertiisi väljaveoloa puudumise korral

(1) Kui isikul puudub väljaveoluba ning tollil tekib kahtlus, et väljaveetav või eksporditav asi võib olla kultuuriväärtus, on tollil õigus nimetatud asi kinni pidada ning suunata see Muinsuskaitseameti ekspertiisi.

(2) Muinsuskaitseamet teeb käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ekspertiisi viie tööpäeva jooksul arvates asja ekspertiisi suunamisest. Muinsuskaitseamet võib ekspertiisi tegemise tähtaega mõjuvatel põhjustel pikendada.

(3) Kui ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et väljaveetav asi on kultuuriväärtus, väljastatakse isikule väljaveoluba või keeldutakse sellest käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud alustel.

4. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 18. Riiklik järelevalve

Riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostavad:

1) Muinsuskaitseamet kultuuriväärtuse Eestisse tagasitoomise ja tagasitoomisest teavitamise kohustuse täitmise üle;

2) Maksu- ja Tolliamet kultuuriväärtuse saatedokumentide ja väljaveoloa vastavuse üle kultuuriväärtusele selle Eestist väljaveol ja ekspordil.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 18¹. Riikliku järelevalve erimeetmed

Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 32, 49, 50 ja 51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 19. Ettekirjutuse vaidlustamine

[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

5. peatükk VASTUTUS

§ 20. Kultuuriväärtuse moonutamine selle väljaveo eesmärgil

(1) Väljaveoloa taotlemise eesmärgil kultuuriväärtuse vanuse või väärtuse varjamiseks selle füüsilise moonutamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 21. Muinsuskaitseameti teavitamata jätmine

(1) Käesoleva seaduse §-s 14 sätestatud Muinsuskaitseameti teavitamise kohustuse täitmata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 640 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 22. Kultuuriväärtuse tagasitoomise kohustuse täitmata jätmine ja mittekohane täitmine

[Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 23. Menetlus

Käesoleva seaduse §-des 20 ja 21 sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Muinsuskaitseamet.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 24.–§ 27.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 28. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 30. päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.